EURÓPAI
BIZOTTSÁG

Brüsszel, 2020.1.31.
COM(2020) 34 final

A BIZOTTSÁG JELENTÉSE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK ÉS A TANÁCSNAK

Az Európai Unió Szolidaritási Alapja – 2017–2018. évi éves jelentés

TARTALOMJEGYZÉK

1. Bevezetés 2
2. Kérelmek 3
3. Finanszírozás 10
4. Lezárások 12
5. Következtetések 13

1. BEVEZETÉS

Az Európai Unió Szolidaritási Alapjának létrehozásáról szóló, 2002. november 11-i 2012/2002/EK tanácsi rendelet (a továbbiakban: rendelet) 12. cikke előírja, hogy az alap előző évi tevékenységéről jelentést kell készíteni az Európai Parlament és a Tanács számára. Tekintve, hogy a Szolidaritási Alap igénybevételi eljárása valamennyi 2017-es katasztrófa esetében csak 2018-ban zárult le, e jelentés kivételesen az alap 2017-es és 2018-as tevékenységeit egyaránt lefedi. A jelentés összefoglalja a jelentéstételi időszakban érkezett kérelmeket és lezárt ügyeket. A Bizottság valamennyi kérelmet a 2014-ben módosított rendelet szerinti követelményeknek megfelelően értékelte[1].

A Bizottság 2017-ben tíz új, a Szolidaritási Alap pénzügyi hozzájárulására irányuló kérelmet kapott, nevezetesen Franciaországtól, Görögországtól, Lettországtól, Litvániától, Lengyelországtól, Portugáliától és Spanyolországtól. Emellett mindenekelőtt Olaszország felülvizsgálta és aktualizálta a 2016 augusztusában kezdődő és 2017 kezdeti szakaszáig fennálló, jelentős földrengéssorozatra vonatkozó, eredetileg 2016-ban benyújtott kérelmét.

Portugália, Görögország, Franciaország és Spanyolország öt kérelem esetében előlegfizetést kért, amelyek közül három volt jóváhagyható. A Bizottság az összesen 6,5 millió EUR összegnek megfelelő előlegeket néhány héttel a kérelmek beérkezését követően folyósította.

A beérkezett kérelmek közül kettő – nevezetesen a Murciában bekövetkezett áradásra, valamint a spanyolországi Doñanát érintő tüzekre vonatkozó – nem teljesítette a rendelet feltételeit, így azok nem kerültek elfogadásra. A másik nyolc új, 2017-es kérelemre vonatkozó határozatok 2018-ban kerültek elfogadásra. A Bizottság továbbá négy, a Szolidaritási Alapból nyújtott korábbi támogatási ügyet zárt le.

A Bizottsághoz 2018-ban négy, a Szolidaritási Alapból nyújtott támogatásra irányuló kérelem érkezett be, nevezetesen Bulgáriától, Ciprustól, Olaszországtól és Romániától, amelyek közül a Bizottság nem tudta elfogadni a Ciprus által benyújtottat. A három másik ország közül egyik sem kérelmezett előlegfizetést. A Bizottság 2018-ban összesen 2,3 millió EUR összeget fizetett ki Bulgária számára. A másik két országtól 2018-ban beérkezett kérelemre vonatkozó határozatok az év végén továbbra is függőben voltak.

Az I. melléklet ismerteti a károk azon küszöbértékeit, amelyek a Szolidaritási Alap „jelentős katasztrófa” jogcímén való igénybevételére alkalmazandók 2017-ben és 2018-ban. A II. melléklet áttekintést nyújt a 2017/2018-ban jóváhagyott kérelmekről, a releváns pénzügyi adatokkal együtt.

[1] A 2014. május 15-i 661/2014/EU európai parlamenti és tanácsi rendelettel (HL L 189., 2014.6.27., 143. o.) módosított, az Európai Unió Szolidaritási Alapjának létrehozásáról szóló, 2002. november 11-i 2012/2002/EK tanácsi rendelet (HL L 311., 2002.11.14., 3. o.).

2. KÉRELMEK

➢ *2017*

A Bizottsághoz 2017-ben tíz új, a Szolidaritási Alap pénzügyi hozzájárulására irányuló kérelem érkezett be. Az összes kérelem a határidőt teljesítve, azaz az „első kár bekövetkezését követően [...] legfeljebb tizenkét héten belül” (a rendelet 4. cikkének (1) bekezdése) beérkezett a Bizottsághoz. Három kérelem jelentős katasztrófákról, hat regionális katasztrófákról, egy pedig a „szomszédos országokban” történt katasztrófákra vonatkozó rendelkezésekről szólt. A Bizottság 2018 során ezek közül nyolc kérelem esetében a Szolidaritási Alapból nyújtandó pénzügyi hozzájárulást odaítélő végrehajtási határozatot fogadott el.

OLASZORSZÁG – Földrengéssorozat (2016/2017)

Ahogyan az a korábbi éves jelentésben is szerepel, Olaszország Appenninek régiójának középső részén 2016 augusztusa és 2017 januárja között a Szolidaritási Alap történetének legpusztítóbb földrengéssorozata következett be. Az összesített közvetlen kár – korábban példátlannak számító – 21,879 milliárd EUR összeget tett ki, amely a jelentős katasztrófák tekintetében meghatározott küszöbérték összegének több mint hatszorosa, és egyértelműen a legnagyobb katasztrófa a Szolidaritási Alap létrehozása óta. 2016 decemberében kifizetésre került 30 millió EUR, a legmagasabb összegű rendelkezésre bocsátható előleg, miután a Bizottsághoz 2016. november 16-án beérkezett Olaszország eredeti kérelme.

A 2017 januárjáig tartó erős, egymást követő utórengések miatt Olaszországnak számos alkalommal aktualizálnia kellett eredeti kérelmét, amelyek közül a legutolsó felülvizsgált változat 2017. május 25-én érkezett meg.

A Szolidaritási Alap támogatási összegeinek meghatározására kidolgozott módszer (vagyis a teljes kár 2,5 %-a kár „jelentős katasztrófákra” vonatkozó küszöbértéktől elmaradó részére, valamint további 6 % a kárnak a küszöböt meghaladó részére) alapján Olaszország 1 196 797 579 EUR, azaz majdnem 1,2 milliárd EUR összegre volt jogosult. Ez a legmagasabb összegű támogatás, amely a Szolidaritási Alapból került kifizetésre, és több mint kétszerese az alap rendelkezésére álló maximális éves költségvetési juttatásnak.

Szerencsére a 2016-ra vonatkozó költségvetési juttatás nem került elköltésre (a 2016-ban történt kifizetések a 2015-ből átvitt összegből kerültek finanszírozásra). A 2016-ra vonatkozó költségvetési juttatás így átvitelre került 2017-re. A Bizottság emellett javasolta a többéves pénzügyi keretről szóló rendelet 10. cikkének (2) bekezdésében szereplő rendelkezés első alkalommal történő alkalmazását, amely kivételes körülmények között lehetővé teszi, hogy a fennmaradó különbséget a következő évre (2018) vonatkozó pénzügyi juttatásból fedezzék.

FRANCIAORSZÁG – Irma és Maria hurrikánok Saint-Martin és Guadeloupe szigetén

2017. szeptember 5. és 6. között egy Irma nevű, minden korábbinál pusztítóbb erejű, 5-ös kategóriájú hurrikán haladt át a karib-tengeri térségen, jelentős számú ember halálát és sérülését okozva, valamint nagy pusztítást hagyva maga mögött. Az Irma hurrikán magja 290–295 km/h átlagsebességgel söpört végig Saint-Martinon, és a sziget több mint 90 %-át megsemmisítette. Mindössze két héttel később,

2017. szeptember 18-án és 19-én egy újabb, az Irmáéval megegyező meteorológiai és éghajlati viszonyokból következő, 5-ös kategóriájú hurrikán – a Maria hurrikán – haladt át a karib-tengeri térségen, ismét jelentős kárt okozva Saint-Martin és Guadeloupe szigetén, illetve Martinique egyes részein.

Franciaország 2017. november 27-én, a 12 hetes határidőn belül kérelmezte a Szolidaritási Alapból nyújtandó pénzügyi hozzájárulást.

A francia hatóságok 1 956,241 millió EUR összegre becsülték a katasztrófa okozta teljes közvetlen kárt. A kérelmet a rendelet 2. cikkének (3) bekezdésében foglalt követelmények szerinti „jelentős természeti katasztrófaként" nyújtották be. A kérelem egyetlen, Saint-Martin és Guadeloupe szigetét is magában foglaló NUTS 2 régiót ölelt fel. Mivel ez a régió az Európai Unió működéséről szóló szerződés 349. cikke értelmében legkülső régió státusszal rendelkezik, a kár tekintetében alacsonyabb, a regionális GDP 1 %-ának megfelelő küszöbérték alkalmazandó az esetében. Bár a történtek nem minősültek jelentős katasztrófának, a bejelentett közvetlen kár a régió bruttó hazai terméke (GDP) 21,9 %-ának felelt meg, és jelentősen meghaladta a rendelet által a legkülső régiók tekintetében megszabott, 1 %-os alkalmazandó küszöbértéket. Franciaország kérelme ezért jogosult volt a Szolidaritási Alapból nyújtandó hozzájárulásra.

A Bizottság 2017. december 12-én összesen 4 890 603 EUR összegű előleget fizetett ki Franciaország számára, amely a Szolidaritási Alaptól várt, 48 906 025 millió EUR összegű pénzügyi hozzájárulás 10 %-ának felel meg.

GÖRÖGORSZÁG

Földrengés Leszbosz szigetén (2017)

2017. június 12-én az Észak-Égei-szigetek egyikét, Leszboszt a Richter-skála szerinti 6,3-as fokozatú földrengés rázta meg. A földrengést számos utórengés követte, amelyek magánlakásokban, vállalkozásokban és a helyi infrastruktúrában okoztak kárt.

Görögország 2017. szeptember 1-jén a Szolidaritási Alapból nyújtandó pénzügyi hozzájárulásra irányuló kérelmet nyújtott be.

A görög hatóságok kezdetben 54,365 millió EUR összegre becsülték a teljes közvetlen kárt. A kérelmet a rendelet 2. cikkének (3) bekezdésében foglalt „regionális természeti katasztrófára" vonatkozó követelmények alapján nyújtották be a rendelet 2. cikkének (3) bekezdése szerint, amelynek meghatározásában „regionális természeti katasztrófának" számít bármely olyan természeti katasztrófa, amely egy támogatható állam NUTS 2 szintű régiójában olyan közvetlen kárt eredményez, amelynek értéke meghaladja az adott régió GDP-jének 1,5 %-át. A leszboszi földrengéskár az érintett NUTS 2 régió, az Északi-Égei-szigetek régiója által megtermelt GDP 2,14 %-ának felel meg, tehát meghaladta a rendelet által a regionális GDP 1,5 %-ában meghatározott küszöbértéket. Görögország kérelme ezért jogosult volt a Szolidaritási Alapból származó hozzájárulásra.

A Bizottság 2017. november 9-én összesen 135 912 EUR összegű előleget fizetett ki Görögország számára, amely a Szolidaritási Alaptól várt, 1 359 119 EUR összegű pénzügyi hozzájárulás 10 %-ának felel meg.

Földrengés Kósz szigetén (2017)

2017. július 20-án a Richter-skála szerinti 6,6-os erősségű földrengés rázta meg a Déli-Égei-szigeteket Bodrum (Törökország) és Kósz szigete (Görögország) között, amelyet több utórengés követett. A földrengés elsősorban a közinfrastruktúrában és -javakban, valamint jelentős kulturális örökségi helyszíneken okozott károkat.

Görögország 2017. október 11-én, a 12 hetes határidőn belül a Szolidaritási Alapból nyújtandó hozzájárulást kérelmezett.

A görög hatóságok 101,432 millió EUR összegre becsülték a katasztrófa okozta teljes közvetlen kárt. A kérelmet a rendelet 2. cikkének (3) bekezdése szerinti „jelentős természeti katasztrófaként" nyújtották be. A kószi földrengéskár az érintett NUTS 2 régió, a Déli-Égei-szigetek régiója által megtermelt GDP 1,8 %-ának felelt meg, tehát meghaladta a rendeletben meghatározott 1,5 %-os küszöbértéket. Görögország kérelme ezért a Szolidaritási Alapból nyújtandó, 2 535 796 EUR összegű hozzájárulásra volt jogosult. Bár Görögország előlegfizetést kérelmezett, a kérelem elfogadhatóságát övező kezdeti bizonytalanság nem tette lehetővé annak kifizetését.

LETTORSZÁG – Árvíz (2017)

2017 nyarán és őszén Lettországot hosszan tartó intenzív esőzések sújtották, ami az ország egész területén a talajok víztelítettségéhez, majd áradásokhoz vezetett, különösen a Latgale régióban és a környező területeken. Következésképp a termés elpusztult, és óriási károk keletkeztek a vízfolyásokban, a vízelvezető rendszerben, az összekapcsolt vízkezelő létesítményekben, valamint a közúti és vasúti infrastruktúrában.

A lett hatóságok 2017. november 14-én – a 2017. augusztus 24-én bekövetkező első károkat követő 12 hetes határidőn belül – a Szolidaritási Alapból nyújtandó hozzájárulást kérelmeztek.

Lettország az árvíz okozta teljes közvetlen kárt 380,524 millió EUR összegre becsülte. Ez az összeg meghaladta a Szolidaritási Alap „jelentős katasztrófa" jogcímén való igénybevételére szolgáló, 2017-ben Lettország esetében alkalmazandó, 145 740 millió EUR összegű küszöbértéket (vagyis Lettország bruttó nemzeti jövedelmének 0,6 %-át). Mivel a becsült teljes közvetlen kár meghaladta ezt a küszöbértéket, a katasztrófa a rendelet értelmében „jelentős természeti katasztrófának" minősül. Lettország kérelme ezért a Szolidaritási Alapból nyújtandó, 17 730 519 EUR összegű hozzájárulásra volt jogosult. Lettország nem kért előlegfizetést.

LITVÁNIA – Árvíz (2017)

2017 nyarának végén és ősszel Litvániában folyamatos esőzések voltak, amelyek miatt a talaj teljesen telítetté vált, és többé nem tudta felszívni a vízfelesleget. Ez áradásokhoz vezetett, amelyek elsősorban a hálózati infrastruktúrában és a mezőgazdasági ágazatban okoztak károkat.

A litván hatóságok 2017. december 22-én, az október 4-én észlelt első károkat követő 12 hetes határidőn belül a Szolidaritási Alapból nyújtandó hozzájárulást kérelmeztek.

Litvánia 407,366 millió EUR összegre becsülte az árvíz okozta teljes közvetlen kárt. Ez az összeg meghaladta a Szolidaritási Alap „jelentős katasztrófa" jogcímén való igénybevételére szolgáló, 2017-ben Litvánia esetében alkalmazandó,

214,944 millió EUR összegű küszöbértéket (vagyis Litvánia bruttó nemzeti jövedelmének 0,6 %-át). Mivel a becsült teljes közvetlen kár meghaladta ezt a küszöbértéket, a katasztrófa „jelentős természeti katasztrófának” minősült, és ezért a Szolidaritási Alapból nyújtandó 16 918 941 EUR összegű támogatásra volt jogosult. Litvánia nem kért előlegfizetést.

LENGYELORSZÁG - Vihar (2017)

2017. augusztus 9–12. között Lengyelország egyes részeit rendkívül heves viharok és esőzések érték, amelyek súlyos károkat okoztak a magán- és állami erdőkben, a közinfrastruktúrában és egyéb javakban.

Lengyelország 2017. október 25-én, az első károk észlelését követő 12 hetes határidőn belül a Szolidaritási Alapból nyújtandó hozzájárulást kérelmezett.

A lengyel hatóságok 491,170 millió EUR összegre becsülték a katasztrófa okozta teljes közvetlen kárt. A kérelmet a rendelet 2. cikkének (3) bekezdése szerinti „jelentős természeti katasztrófaként” nyújtották be. A viharkár a három érintett régió, vagyis a Kujávia-Pomerániai és a Pomerániai vajdaság, valamint Nagy-Lengyelország súlyozott átlagos regionális GDP-je 2,04%-ának[2] felel meg, tehát meghaladta a rendeletben meghatározott 1,5 %-os küszöbértéket. Lengyelország kérelme ezért a Szolidaritási Alapból nyújtandó, 12 279 244 EUR összegű hozzájárulásra volt jogosult. Lengyelország nem kért előlegfizetést.

PORTUGÁLIA – Erdőtüzek (2017)

2017 júniusa és októbere között Portugáliát számos jelentős erdőtűzhullám sújtotta, amelyeket a magas hőmérséklet, az erős szél és a rendkívül alacsony páratartalom okozott. Ezek a tüzek főleg Portugália középső és északi régióit érintették, és pusztító hatással bírtak, ami az alapvető közinfrastruktúra és -épületek, magánlakások, illetve vállalkozások tönkretételét, valamint a mezőgazdasági és erdőterületek megsemmisülését vonta maga után.

Közép-Portugália régióban 2017. június 17-én ütött ki az első erdőtűzhullám. Portugália rendkívül gyorsan, 2017. július 17-én – bőven a 12 hetes kérelembenyújtási határidőn belül – benyújtotta eredeti kérelmét a Szolidaritási Alaphoz. Ugyanakkor július és október között újra súlyos tüzek ütöttek ki. Portugália ezen események figyelembevétele érdekében 2017. október 13-án, majd 2017. december 14-én ismét aktualizálta eredeti kérelmét, ami magában foglalta a 2017 júniusa és októbere között bekövetkezett tűzesetek által okozott károk teljes összegének felülvizsgált becslését.

A portugál hatóságok végső kérelmükben 1 457,966 millió EUR összegre becsülték a június és október között bekövetkezett tűzesetekből származó közvetlen károk teljes összegét. A kérelmet a rendelet 2. cikkének (2) bekezdése szerint „jelentős természeti katasztrófaként” nyújtották be. A kár összege Portugália GNI-je 0,832 %-ának felelt meg, így meghaladta a Szolidaritási Alap jelentős katasztrófa jogcímén való igénybevételére szolgáló, 2017-ben 1 051,566 millió EUR összegnek megfelelő küszöbértéket (vagyis Portugália GNI-jének 0,6 %-át). A katasztrófa ennélfogva „jelentős természeti katasztrófának” minősült.

[2] A súlyozott átlagos regionális GDP összege 2014-es adatok alapján 24,089 millió EUR.

A Bizottság 2017. november 29-én 1 494 331 EUR összegű előleget fizetett ki Portugália számára azon károk alapján, amelyekről egy korábbi kérelemben számoltak be. A Szolidaritási Alapból nyújtott végső pénzügyi hozzájárulás 50 673 132 EUR összeget tett ki.

SPANYOLORSZÁG

Galíciai erdőtüzek (2017)

A 2017. október 10. és 17. közötti időszakban Spanyolország észak-nyugati részén, Galícia régióban jelentős erdőtüzek ütöttek ki. A tüzeket ugyanazok a meteorológiai viszonyok – azaz a magas hőmérséklet, szél és rendkívül alacsony páratartalom – váltották ki, mint a Portugáliában bekövetkezetteket. A tüzek jelentős pusztítást okoztak az alapvető közinfrastruktúra, a magánlakások, a vállalkozások és az erdőterületek tekintetében.

Spanyolország 2017. december 22-én – a 2017. október 10-én észlelt első károkat követő 12 hetes határidőn belül – a Szolidaritási Alapból nyújtandó hozzájárulást kérelmezett.

A spanyol hatóságok 129,147 millió EUR összegre becsülték a katasztrófa okozta teljes közvetlen kárt. Ez az összeg jelentősen elmaradt a jelentős katasztrófák jogcímén való igénybevételre szolgáló, 2017-ben Spanyolország esetében alkalmazandó, 3 378,5 millió EUR (vagyis 2011-es árakon 3 milliárd EUR) összegnek megfelelő küszöbértéktől. A kár szintén elmaradt a regionális katasztrófák tekintetében meghatározott küszöbértéktől, vagyis a regionális GDP 1,5 %-ától, amely Galícia esetében 808 millió EUR összeget jelent. A katasztrófa ennélfogva a rendeletben szereplő feltételek alapján nem minősült sem „jelentős természeti katasztrófának”, sem „regionális természeti katasztrófának”. Spanyolország azonban ugyanazokkal a meteorológiai viszonyokkal küzdött, mint amelyek a portugáliai jelentős katasztrófát okozták. A spanyol hatóságok így a rendelet 2. cikkének (4) bekezdése szerinti, úgynevezett „szomszédos országokra vonatkozó rendelkezés” alapján nyújtották be kérelmüket, amelynek értelmében ha egy szomszédos, támogatható országot érintő, jelentős katasztrófának minősülő katasztrófa egy másik támogatható országot is érint, az adott ország szintén részesülhet a Szolidaritási Alap támogatásából. Spanyolország kérelme ezért a Szolidaritási Alapból nyújtandó, 3 228 675 EUR összegű hozzájárulásra volt jogosult.

Doñanai erdőtüzek (2017)

2017 kezdetétől Dél-Spanyolország jelentős részét súlyos aszály sújtotta.

2017. június 24-én ennek következtében tűz ütött ki a Doñana természetvédelmi területen, amely 2017. július 8-ig tartott. A tűz több mint 10 000 hektár ökológiailag érzékeny és értékes erdőterületet pusztított el, többek között a Doñana Nemzeti Park központjában, amely rendkívül sokszínű ökoszisztémával rendelkezik, valamint vadon élő állatoknak, közöttük számos költöző madárnak és veszélyeztetett fajnak ad otthont. A terület UNESCO világörökségi helyszín. A katasztrófa ennélfogva veszélyeztette a helyi gazdaság alappilléreit, amelyet a mezőgazdaság, az erdészet és a turizmus alkot.

2017. szeptember 15-én Spanyolország a tűz által okozott első károk észlelését követő 12 héten belül a Szolidaritási Alap támogatására irányuló kérelmet nyújtott be.

Spanyolország a kérelmében arról számolt be, hogy a katasztrófa által okozott közvetlen kár 117,897 millió EUR összeget tesz ki. A kérelmet a rendelet 2. cikkének (3) bekezdése szerinti „jelentős természeti katasztrófaként” nyújtották be. A spanyol kérelem egyetlen NUTS 2 régiót, nevezetesen Andalúziát ölelte fel. A közvetlen bejelentett kár a régió GDP-je 0,1 %-ánál (139 099 millió EUR) alacsonyabb összegnek felelt meg, így az jelentősen elmaradt a rendelet 2. cikkének (3) bekezdésében meghatározott 1,5 %-os küszöbértéktől.

A Spanyolország által benyújtott kérelem ennélfogva nem felelt meg a Szolidaritási Alap igénybevételére vonatkozó legfőbb követelménynek, így nem volt jogosult a Szolidaritási Alapból nyújtandó hozzájárulásra.

Murciai áradás (2017)

2016 decemberében Spanyolország bizonyos déli részein intenzív esőzés volt tapasztalható, amely áradásokhoz vezetett. A katasztrófa az állami hálózati infrastruktúrában és javakban, magánlakásokban, vállalkozásokban, a mezőgazdaságban és az erdészetben, valamint a környezetben tett kárt.

2017. március 3-án Spanyolország a katasztrófa által okozott első károk észlelését követő 12 héten belül a Szolidaritási Alap támogatására irányuló, azonban csak Murcia régióra kiterjedő kérelmet nyújtott be a Bizottság részére.

Spanyolország a kérelmében arról számolt be, hogy a katasztrófa által okozott közvetlen kár 214,569 millió EUR összeget tett ki. A kérelmet a rendelet 2. Cikkének (3) bekezdése szerinti „jelentős természeti katasztrófaként” nyújtották be. A közvetlen bejelentett kár a régió GDP-je 0,8 %-ának (26 808 millió EUR) felelt meg, így jelentősen elmaradt a rendelet 2. cikkének (3) bekezdésében meghatározott 1,5 %-os küszöbértéktől.

A Spanyolország által benyújtott kérelem ennélfogva nem felelt meg a Szolidaritási Alap igénybevételére vonatkozó legfőbb követelménynek, így nem volt jogosult a Szolidaritási Alapból nyújtandó hozzájárulásra.

➢ *2018*

A Bizottsághoz 2018 folyamán négy új kérelem érkezett be, amelyek közül három regionális katasztrófákra, egy pedig jelentős katasztrófára vonatkozott. A Bizottság 2018 során a Szolidaritási Alapból nyújtandó pénzügyi hozzájárulást odaítélő végrehajtási határozatot fogadott el e kérelmek közül kettő esetében, egyet pedig elutasított. A december végén érkezett negyedik kérelem értékelése 2019-ben fejeződött be.

BULGÁRIA

2017 októberének végén Bulgária délkeleti részén a szokatlanul intenzív esőzések és heves viharok megrongálták az alapvető infrastruktúrát, valamint hidakat, szennyvízelvezető csatornákat és támfalakat károsítottak.

2018. január 11-én Bulgária a tűz által okozott első károk 2017. október 25-i bekövetkezését követő 12 héten belül a Szolidaritási Alap támogatására irányuló kérelmet nyújtott be. A bolgár hatóságok 90,329 millió EUR összegre becsülték a katasztrófa okozta teljes közvetlen kárt. A kérelmet a rendelet 2. cikkének (3) bekezdése szerinti „jelentős természeti katasztrófaként” nyújtották be. A burgaszi

árvízkár az érintett NUTS 2 régió, Délkelet-Bulgária által megtermelt GDP 1,6 %-ának felelt meg, tehát meghaladta a rendeletben meghatározott 1,5 %-os küszöbértéket.

Bulgária kérelme ennélfogva a Szolidaritási Alapból nyújtandó, 2 258 225 EUR összegű hozzájárulásra volt jogosult. Bár Bulgária előlegfizetést kérelmezett, a kérelem elfogadhatóságát övező kezdeti bizonytalanság nem tette lehetővé annak kifizetését.

CIPRUS

Ciprus 2016 szeptemberétől igen alacsony csapadékmennyiséggel és rendkívül magas hőmérséklettel küzdött, amelyek rossz terméssel, a mezőgazdaságot és a lakosságot érintő vízhiánnyal, illetve a vízellátási rendszerek terén tapasztalt problémákkal járó aszályt okoztak. Következésképpen a ciprusi hatóságok 2018 augusztusában úgy döntöttek, hogy a Szolidaritási Alapból nyújtandó pénzügyi hozzájárulásra irányuló kérelmet nyújtanak be.

Ciprus a kérelmében azt állította, hogy az aszály okozta teljes közvetlen kár 117,601 millió EUR összegnek felelt meg, amelyből 26,892 millió EUR a mezőgazdaságban bekövetkezett veszteségekhez kapcsolódott. A bejelentett kár fennmaradó, 90,709 millió EUR összegnek megfelelő része a vízügyi ágazatot érintette.

A bejelentett kár összege meghaladta a Szolidaritási Alap „jelentős katasztrófa” jogcímén való igénybevételére szolgáló, 2018-ban Ciprus esetében alkalmazandó (107,031 millió EUR összegű [vagyis a GNI 0,6 %-ának megfelelő]) küszöbértéket. Ugyanakkor a „kárnak” a becsült jövőbeli költségekre vonatkozó része – vagyis a sótalanított víz előállítására szánt, nagyjából 46 millió EUR összegnek megfelelő költség, amelynek keletkezését a kérelem benyújtásának időpontja és 2019 vége között várták – a rendelet értelmében nem volt elfogadható a teljes közvetlen kár részeként. A teljes közvetlen kár elfogadott összege ennélfogva jelentősen elmaradt a Szolidaritási Alap igénybevételére vonatkozó küszöbértéktől.

Ciprus a kérelmében előlegfizetést is kérelmezett. Az előzetes értékelés azonban azt mutatta, hogy a támogatásra jogosult teljes közvetlen kár nem érte el a releváns küszöbértéket, így nem volt mód az előleg kifizetésére.

A Bizottság megállapította, hogy a ciprusi aszály nem felelt meg a rendeletben megállapított, az EUSZA igénybevételére vonatkozó feltételeknek, így az nem volt jogosult az Alapból nyújtandó pénzügyi hozzájárulásra. A kérelem ennélfogva nem került elfogadásra.

ROMÁNIA

2018 júniusának közepe és augusztusának eleje között Románia északkeleti részét intenzív, ismétlődő esőzések, valamint az azt követő kiterjedt áradások sújtották, amelyek jelentős károkat okoztak az infrastruktúrában és a háztartásokban, illetve mezőgazdasági veszteségeket eredményeztek.

Románia 2018. szeptember 7-én – az első károk bekövetkezését követő 12 héten belül – a Szolidaritási Alapból nyújtandó hozzájárulást kérelmezett.

Az eredeti kérelemben bejelentett kár jelentősen elmaradt a – regionális GDP 1,5 %-ának megfelelő – megkívánt küszöbértéktől (vagyis az északkeleti régió esetében 237,96 millió EUR összegtől). Ahogyan azt a Bizottságnak korábban bejelentették, a román hatóságok 2018. október 9-én aktualizált kérelmet nyújtottak be, amelyben a teljes közvetlen kár már 327,692 millió EUR összegnek felelt meg. Ez az összeg a regionális GDP 2,07 %-ának felelt meg, így meghaladta a küszöbértéket. A Románia aktualizált kérelmével kapcsolatban elvégzett bizottsági elemzés azonban számos következetlenségre világított rá. A Bizottság ennélfogva pontosítást kért a román hatóságoktól, amelyek azt 2018. december 14-én bocsátották rendelkezésre.

2018 végén a szóban forgó kérelemmel kapcsolatos határozat még folyamatban volt, és arról a Szolidaritási Alap 2019. évi éves jelentése fog beszámolni. Románia nem kért előlegfizetést.

OLASZORSZÁG

2018 októberében, illetve novembere elején az olasz régiók többségét – az északon található alpesi területektől egészen a délen fekvő Szicíliáig – intenzív ismétlődő esőzések és erős szelek sújtották, és az ezek eredményeképp bekövetkezett áradások és földcsuszamlások nyomán ez bizonyult a közelmúlt legpusztítóbb őszi időszakának, amely nagyszámú áldozatot követelt és széles körű fizikai károkat okozott.

Olaszország 2018. december 20-án az első károk észlelését követő 12 hetes határidőn belül kérelmezte a Szolidaritási Alapból nyújtandó pénzügyi hozzájárulást.

2018 végén a szóban forgó kérelemmel kapcsolatos határozat még folyamatban volt, és arról a Szolidaritási Alap 2019. évi éves jelentése fog beszámolni. Olaszország nem kért előlegfizetést.

3. FINANSZÍROZÁS

A jelentéstételi időszak alatt az Európai Parlament és a Tanács a Bizottság javaslata alapján a Szolidaritási Alapból nyújtandó tíz pénzügyi hozzájárulást hagyott jóvá költségvetési hatóságként. A Bizottság négy csoportban ismertette a Szolidaritási Alap igénybevételére irányuló javaslatait:

- **A 4/2017. sz. költségvetés-módosítás** kizárólag a Szolidaritási Alap által az Olaszországban bekövetkezett 2016/2017-es földrengések vonatkozásában nyújtott támogatást foglalta magában. A költségvetés-módosítást 2017. szeptember 13-án fogadták el, és annak keretében 1 196 797 579 EUR összeg került igénybe vételre. Mivel 2016-ban már folyósítottak egy 30 millió EUR összegű előleget, 2017. november 6-án, a támogatást Olaszország számára odaítélő bizottsági végrehajtási határozat elfogadását követően kifizetésre került az 1 166 797 579 EUR összegű egyenleg.

- **Az 1/2018. sz. költségvetés-módosítást** 2018. május 30-án fogadták el, és az a Franciaország, Portugália, Spanyolország és Görögország (Leszbosz) számára nyújtott, összesen 104 166 951 EUR összegű támogatást foglalta magában.

- **A 4/2018. sz. költségvetés-módosítást** 2018. május 31-én fogadták el, és az a Görögország (Kósz), Lengyelország, Litvánia és Bulgária számára nyújtott, összesen 33 992 206 EUR összegű támogatást foglalta magában.

- A **Lettország** számára javasolt **támogatást** nem kísérte költségvetés-módosítás, ugyanis a szükséges előirányzatokat magában foglalta a 2018-as, előlegfizetésekre vonatkozó költségvetés keretében korábban igénybe vett összeg. A költségvetési hatóság 2018. november 14-én 17 730 519 EUR igénybe vételét hagyta jóvá.

A Bizottság által javasolt egyéni támogatási összegek meghatározása a 2002-ben kidolgozott, és azóta valamennyi esetre alkalmazandó módszert követte. Alapját a katasztrófa által okozott, az érintett állam relatív gazdagságához viszonyított teljes közvetlen kár képezi, ahogyan azt a jelentős katasztrófa tekintetében meghatározott küszöbérték tükrözi (lásd az I. mellékletet).

Ennek megfelelően jelentős katasztrófák esetében egy két lépésből álló progresszív rendszer alkalmazandó, amelynek keretében az adott ország a kár küszöbérték alatti részéért egy alacsonyabb, a teljes közvetlen kár 2,5 %-ának megfelelő támogatási arányban, és a kárnak a küszöbértéket meghaladó részéért egy magasabb, 6 %-os támogatási arányban részesül. A két összeg összeadásra kerül. A regionális katasztrófák és a „szomszédos országokat” érintő katasztrófák a teljes közvetlen kár 2,5 %-ára jogosultak.

Miután a Parlament és a Tanács jóváhagyta az igénybevételt, és elérhetővé tette a szükséges költségvetési előirányzatokat az uniós költségvetésen belül, a Bizottság a támogatást az egyes országoknak odaítélő végrehajtási határozatokat fogadott el, amelyeket a teljes összeg kifizetése követett. Azokban az esetekben, amelyeknél előlegfizetést hagytak jóvá, kizárólag a teljes hozzájárulás egyenlege került kifizetésre.

A végrehajtási határozatok mellékleteiben azonosításra kerültek a kedvezményezett államok által a Szolidaritási Alap hozzájárulásának végrehajtására kijelölt hatóságok, az auditért és ellenőrzésért felelős független hatóság, valamint szerepelt bennük egy általános leírás a pénz tervezett felhasználásáról.

A Szolidaritási Alap 2017/2018 folyamán jóváhagyott támogatásai

Kedvezményezett állam	**Katasztrófa**	**Kategória**	**Előlegfizetés**	**A támogatás összege** (EUR)
Olaszország	Az Appenninekben bekövetkezett földrengések (2016/2017)	Jelentős	Igen (2016)	1 196 797 579
Franciaország	Irma és Maria hurrikánok Saint-Martin és Guadeloupe szigetén	Regionális	igen	48 906 025
Görögország	Leszboszi földrengés (2017)	Regionális	igen	1 359 119
Görögország	Kószi földrengés (2017)	Regionális	nem	2 535 796
Lettország	Áradás (2017)	Jelentős	nem*	17 730 519
Litvánia	Áradás (2017)	Jelentős	nem*	16 918 941
Lengyelország	Vihar (2017)	Regionális	nem*	12 279 244
Portugália	Erdőtüzek (2017)	Jelentős	igen	50 673 132
Spanyolország	Galíciai tüzek (2017)	Szomszédos	nem	3 228 675
Bulgária	Burgaszi áradás (2017)	Regionális	nem	2 258 225
ÖSSZESEN				**1 352 687 255**

* nem kérelmezték

4. LEZÁRÁSOK

A Bizottság 2017-ben a Szolidaritási Alap öt támogatását zárta le, 2018-ban pedig kettőt. A rendelet 8. cikkének (2) bekezdése úgy rendelkezik, hogy a kedvezményezett állam a pénzügyi hozzájárulás folyósításától számított 18 hónapon belül jelentést készít a pénzügyi végrehajtásról (a továbbiakban: végrehajtási jelentés), amelyben nyilatkozik a kiadások indokáról (a továbbiakban: érvényességi nyilatkozat).

➢ *2017-ES LEZÁRÁSOK*

Románia, áradások (2008): a Szolidaritási Alapból nyújtott pénzügyi hozzájárulás 11 785 377 EUR összeget tett ki. Románia a végrehajtási jelentést és az érvényességi nyilatkozatot 2012 áprilisában nyújtotta be. A román hatóságok által a végrehajtási jelentésükben rendelkezésre bocsátott információk alapján a Szolidaritási Alapból számukra elérhetővé tett hozzájárulás 13 537 590,96 EUR összeget tett ki (beleértve az 1 752 213,96 EUR összegnek megfelelő, a kamatból és az átváltási árfolyam különbségeiből származó nyereséget), és azt teljes mértékben felhasználták a Szolidaritási Alap műveletei keretében.

Románia, áradások (2010): a Szolidaritási Alapból nyújtott pénzügyi hozzájárulás 24 967 741 EUR összeget tett ki. Románia a végrehajtási jelentést és az érvényességi nyilatkozatot 2013 februárjában nyújtotta be. Románia a 1 229 401,86 EUR összegű, támogatásra nem jogosult kiadások mellett egy 916 334,47 EUR összegű el nem

költött összeget jelentett be. A Bizottság 2017. július 27-én kapta kézhez a visszatérítendő összeget.

Románia, aszály és tüzek (2012): a Szolidaritási Alapból nyújtott pénzügyi hozzájárulás 2 475 689 EUR összeget tett ki. A román hatóságok 2015 márciusában hivatalosan kérelmezték a végrehajtási időszak meghosszabbítását, amelyet megadtak számukra. Románia egy évvel később nyújtotta be a végrehajtási jelentést (a végleges jelentést, valamint az érvényességi nyilatkozatot). A román hatóságok arról számoltak be, hogy nem sikerült az eredeti terveknek megfelelően maradéktalanul felhasználniuk a teljes összeget, így 2 247 413,72 EUR nem került elköltésre. Az összeg visszatérítésre került, és azt a Bizottság 2017. július 27-én kapta kézhez.

Szlovénia, árvíz (2012): a Szolidaritási Alapból nyújtott pénzügyi hozzájárulás 14 081 355 EUR összeget tett ki. A végrehajtási jelentés és az érvényességi nyilatkozat 2015 júliusában került benyújtásra (a 2 hónapos határidőhosszabbítás megadását követően). A Szlovénia által rendelkezésre bocsátott információk alapján a támogatható kiadások 15 416 839 EUR összeget tettek ki, amely magasabb volt a Szolidaritási Alap 14 081 355 EUR összegű hozzájárulásánál. Az érvényességi nyilatkozat elfogadásra, az ügy pedig lezárásra került.

Németország, árvíz (2013): a Szolidaritási Alapból nyújtott pénzügyi hozzájárulás 360 453 575 EUR összeget tett ki. A végrehajtási jelentés és az érvényességi nyilatkozat 2016 márciusában került benyújtásra. Németország 391 415 389,57 EUR összegű támogatható kiadásokat jelentett be, amely magasabb volt a Szolidaritási alap 360 453 575 EUR összegű hozzájárulásánál. A fájl az érvényességi nyilatkozathoz kapcsolódó számos kérdés pontosítását követően lezárásra került.

- ***2018-AS LEZÁRÁSOK***

Franciaország, Xynthia vihar (2010): a Szolidaritási Alapból nyújtott pénzügyi hozzájárulás 35 635 750 EUR összeget tett ki. A végrehajtási jelentés és az érvényességi nyilatkozat 2012 októberében került benyújtásra. A Franciaország által rendelkezésre bocsátott információk alapján a támogatható kiadások 35 619 808,48 EUR összeget tettek ki, amely alacsonyabb volt a Szolidaritási Alap hozzájárulásánál. A Bizottság a visszatérítendő összeget 2018. november 15-én kapta kézhez, az ügy pedig lezárásra került.

Lengyelország, áradások (2010): a Szolidaritási Alapból nyújtott pénzügyi hozzájárulás 105 567 155 EUR összeget tett ki. A végrehajtási jelentés és az érvényességi nyilatkozat 2013 januárjában került benyújtásra. A Lengyelország által rendelkezésre bocsátott információk alapján a támogatható kiadások 110 599 250,11 EUR összeget tettek ki, amely magasabb volt a Szolidaritási Alap hozzájárulásánál. A keletkezett költségek és a megkapott összeg közötti 5 032 095,11 EUR összegű különbséget az átváltási árfolyamból származó nyereségek eredményezték. Mindazonáltal egy kisebb összeg – 253,31 EUR – nem került elköltésre, és azt vissza kellett téríteni. Az ügy a kifizetés 2018. április 27-i kézhez vételét követően lezárásra került.

5. KÖVETKEZTETÉSEK

A 2017-es és 2018-as évek ismét rávilágítottak a természeti katasztrófák számának, jellegének és súlyosságának kiszámíthatatlanságára. Míg általában a Szolidaritási

Alaphoz beérkező kérelmek nagyjából kétharmadát áradási katasztrófák teszik ki, a jelentési időszakot jelentős viharok, erdőtüzek és földrengések jellemezték.

Az egyik esemény – az Appenninek középső részében bekövetkezett földrengés-katasztrófa – különösen kiemelkedett, ugyanis jelentősen túlmutatott minden korábbi, a Szolidaritási Alap fennállása alatt tapasztalt katasztrófán mind a kárt, mind a rendelkezésre bocsátott támogatást tekintve. Míg a legtöbb évben nem kerül teljesen felhasználásra az alap számára nyújtott maximális költségvetési juttatás, az eset által megkívánt támogatás két teljes éves juttatás összegét is meghaladta. Ezt az alap sikeresen kezelte a többéves pénzügyi keret által biztosított rugalmasság révén, amely lehetővé teszi az el nem költött összegek egyéves átvitelét, valamint a rendeletben foglalt – és először kihasznált – lehetőségnek köszönhetően, amelynek értelmében a következő évi költségvetési juttatás egy része előre ütemezhető. Mindkettő fontos tényezőnek bizonyult a Szolidaritási Alap sikeres kezelése szempontjából.

Érdekes módon nem minden tagállam kérelmezett előlegfizetést. Bár a Bizottság nincs minden esetben tisztában az indokokkal, lehetséges, hogy ennek a várt összeg csekélysége az oka. A Szolidaritási Alap hozzájárulásai sok esetben 10 millió EUR alatti összegek, így a 10 %-os előleg mindössze néhány százezer EUR-nak megfelelő összeget tenne ki. Másrészt az előzetes értékelést követően bizonyos kérelmek hitelessége nem bizonyult kellően alátámasztottnak a kért előlegfizetés jóváhagyásához.

Végezetül bár a rendelet hatókörébe kifejezetten belefoglalták az aszályokat annak 2014-es felülvizsgálata során, az aszályok értékelése továbbra is nehézséget okoz. Egyrészt az elvártnál kevésbé tűnik egyértelműnek, hogy hogyan határozható meg pontosan az aszály hatásaival kapcsolatban tett első állami intézkedés időpontja, holott ez alapvető fontosságú lenne a kérelem benyújtási határidejének ismeretéhez. Másrészt az aszály okozta kár – különösen a mezőgazdaságban – gyakran kizárólag csak néhány hónappal a kérelem benyújtásának határidejét követően határozható meg teljes mértékben, ami megnehezíti a szükséges információk időben történő rendelkezésre bocsátását a kérelmezők számára.